

Správa o činnosti komisie ZMS - Únie múzeí v prírode.

Dovoľte, aby som vás informoval o činnosti odbornej komisie ZMS ÚMP a jej výboru.

(Prvé snahy o platformu pre múzea v prírode prebehli v 90. rokoch, výsledkom bol vznik OZ Únia múzeí v prírode v roku 2000 zaniklo v roku 2012 a súčasná podoba ako odbornej komisie ZMS vznikla rozhodnutím predstavenstva ZMS 10.12. 2013.)

(Predmetom činnosti je výmena vedeckých technických praktických skúseností súvisiacich s činnosťou múzeí tohto typu na Slovensku i v zahraničí. Prezentácia činnosti múzeí v prírode pre odbornú a laickú verejnosť. Nastaviť parametre pre koordinovanú koncepciu v oblasti ochrany a prezentácie objektov tradičnej architektúry.)

Výbor uskutočňoval svoje stretnutia v SNM Martine a v Múzeu liptovskej dediny v Pribyline kde sa uskutočnilo počas odbornej konferencie aj stretnutie členov ÚMP, v novembri sa pripravuje valné zhromaždenie v Národopisnom múzeu v Liptovskom Hrádku.

ÚMP realizovala z prostriedkov členských múzeí prípravu, tlač a distribúciu spoločného kalendária múzeí v prírode s kontaktnými údajmi a vybranými programovými podujatiami. Členovia ÚMP realizovali spoločnú platformu ich prezentácie formou podujatia Týždeň múzeí v prírode 2023. Každé múzeum si zvolilo vlastný formát programu a súčasne prebiehala vzájomná prezentácia. Témou sa kládol dôraz na ukážky pôvodných technológií pri spracovaní tradičných materiálov hlavne dreva.

Komisia sa zamerala na pokračovanie vyhodnocovania stavu múzeí v prírode, hlavne v kontexte s realizovaným dotazníkom, ktorý sa využil v argumentácii pri pripravovanom návrhu zákona o múzeách o súčasnom stave tohto segmentu z hľadiska zriaďovateľskej štruktúry, personálneho zabezpečenia, zamerala na alarmujúci stav prezentovaných objektov, úroveň ich ochrany, opráv, údržby a prevádzkovanie týchto múzeí. Celá snaha našej komisie smerovala k pripomienkovaniu návrhu Zákona o múzeách, kde sme hľadali spôsob upozorniť na situáciu absencie tohto typu múzeí a ochrane ich objektov v danom návrhu. Dôraz kladieme na možnosť vytvorenia samostatnej grantovej schémy, ktorá by umožnila čerpať prostriedky na obnovu, rekonštrukciu a opravy objektov tradičnej architektúry v týchto múzeách.

V dňoch 5.-7.9. 2023 ÚMP uskutočnila II.ročník odbornej konferencie múzeí v prírode s názvom Ochrana objektov tradičnej architektúry v Múzeu liptovskej dediny v Pribyline. Konferencia prebiehala za účasti odborníkov z oblasti pamiatkovej, chemickej, technologickej, múzejnej a z oblasti tradičných remesiel využívaných pri rekonštrukciách a ochrane tejto architektúry. Súčasťou konferencie boli ukážky tesárskych prác a pôvodných technológií remeselníkov ako aj nastupujúcej generácie študentov lesníckej a drevárskej školy z LH.

V príspevkoch sa prezentovali témy venované tradičnému spracovaniu materiálov a pôvodných technológií, ochrane materiálov a konštrukcií, príkladov využitia moderných technologických postupov pri ochrane týchto objektov /sanácia horúcim vzduchom/, príklady ochrany tradičnej architektúry v členských múzeách ÚMP, príklady použitia špecializovaných metód pri analýzách stavu objektov, trendy v používaní chemickej ochrany a pri povrchových úpravách, hodnotenie stavu materiálu a formy diagnostiky, ako aj pôsobenie prevádzky na stav objektov, to bolo doplnené príkladmi ochrany a legislatívy z oblasti činnosti Pamiatkového úradu SR ako aj z oblasti požiarnej ochrany a bezpečnosti práce.

V diskusii sme opätovne poukázali na postavenie múzeí v prírode v sieti múzeí, stav prezentovaných objektov a platnej legislatívy pre využívanie grantových schém, rast investičného dlhu na kópiách objektov, ktoré nie sú zbierkovými predmetmi ani pamiatkovými objektami. Upozornili sme na stav zbierkového fondu v prípade ak sú objekty zbierkovým predmetom. Sú to v podstate stavebné objekty a je nutné prehodnotiť prístup z hľadiska ich ochrany inou formou než pri štandardnom zbierkovom fonde.

Svoje pripomienky sme v diskusii vyjadrili aj k prípadne novému typu fondu miesto FPU fond na podporu kultúrneho dedičstva a hodnoteniu možností jeho využitia pri typologickom rozdelení objektov múzeí (zaradenie múzejných expozícií typologicky - ľudový dom, hrad, kostol, openair múzeá) a potrebných investícií vyplývajúcich z analýzy stavu objektov múzeí. Dôležitosť prikladáme aj vzdelávaniu múzejných pracovníkov a potrebe personálneho zabezpečenia odborných pracovníkov aj z hľadiska kvalifikácie pri využití pôvodných remeselných činností a technológií.

Významným bodom programu bol podpis Memoranda o spolupráci medzi Zväzom múzeí Slovenska Úniou múzeí v prírode, Českým svazem múzeí v přírodě a poľským Stowarzyszeniem muzeow na wolnym powietrzu. Podarilo sa zabezpečiť účasť prezidentov týchto zahraničných zväzov a zavŕšiť tak tento proces pripravovaný viac rokov.

Múzea v prírode majú nezastupiteľné miesto v skladbe múzeí na Slovensku a patria k najnavštevovanejším. Realita spojená s ich existenciou je zložitým procesom, ktorý treba neodkladne koncepčne riešiť.

Toľko teda zhrnutie činnosti odbornej komisie Únie múzeí v prírode, prajem Vám do ďalšieho obdobia pevné zdravie a na pracovnom poli naplnenie stanovených cieľov, samozrejme za predpokladu vytvorenia podmienok zo strany našich zriaďovateľov.